

KËSHILLI I EUROPËS
GJYKATA EUROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT
SEKSIONI I KATËRT

VENDIM ANKIMI NR.10508/02
“GJONBOCARI ETJ
KUNDËR SHQIPËRISË
STRASBURG, 23 tetor 2007

Në çështjen “Gjon Bocari e të tjerë kundër Shqipërisë” Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut (seksioni i katërt), në cilësinë e një Dhome, e përbërë prej:

Sir Nicolas Bratza, President

Z. J.Casadevall

Z. G.Bonello

Z. K.Traja

Z. S Pavlovschi

Z. J.Sikuta

Znj. P.Hirvela, të gjithë gjyqtarë

dhe z. T.Learly, sekretar i seksionit,

pasi kanë vendosur privatisht më datë 2 tetor 2007,

kanë marrë në po të njëjtën ditë vendimin e mëposhtëm:

PROCEDURA:

1. Çështja e ka origjinën e saj nga një ankim (nr.10508/02) kundër Republikës së Shqipërisë, aplikuar në Gjykatë sipas nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (Konventa) nga shtatë shtetas shqiptarë, z.Agron Gjonbocari, z.Midat Gjonbocari, z.Agim Gjonbocari, Z.Gjon Gjonbocari, znj.Hava Veizaj, z.Arben Bocari dhe z.Gëzim Bocari (ankuesit), në datën 6 korrik 2001.

2. Ankuesit, të cilëve u është dhënë ndihmë ligjore, janë përfaqësuar nga z.Sokol Luci, avokat në Tiranë. Pala shqiptare (pala shtetërore) është përfaqësuar nga agjentët e saj z.S.Puto dhe znj. S.Mëneri, në Ministrinë e Punëve të Jashtme.

3. Ankuesit u ankuan sipas neneve 6 &1, vetëm dhe në bashkim me nenin 13 të Konventës, lidhur me dështimin e autoriteteve për të ekzekutuar një vendim gjyqësor të formës së prerë, që urdhëronte marrjen e një vendimi administrativ. Për më tepër, ato argumentuan se disa procedura gjyqësore për shqyrtimin e së drejtës së tyre të pronësisë, kanë tejkaluar kërkesën për një afat të arsyeshëm, si dhe nuk kanë pasur mjete efektive të ankimit për këtë qëllim. Së fundmi, ankuesit u ankuan në bazë të nenit 1 të protokollit nr.1 të Konventës, i marrë veç dhe në lidhje me nenin 14 të Konventës, për shkeljen e të drejtave të tyre të pronësisë.

4. Më 31 mars 2005, Gjykata deklaroi këtë aplikim si pjesërisht të papranueshëm dhe vendosi t'i komunikojë palës shtetërore disa pretendime sipas nenit 6 & 1 (në lidhje me mosekzekutimin e një vendimi të formës së prerë, si dhe kohëzgjatjen e procedurave) i marrë së bashku me nenin 13 të Konventës, nenin 1 të protokollit nr.1 dhe në lidhje me nenin 14 të Konventës. Sipas dispozitave të nenit 29 & 3 të Konventës, më 6 shkurt 2007, ajo vendosi shqyrtimin e themelit dhe pranueshmërisë së çështjes në të njëjtën kohë.

FAKTET

I. RRETHANAT E ÇËSHTJES

5. Ankuesit, të cilët janë të gjithë vëllezër e motra, kanë lindur përkatësisht më 1939, 1927, 1934, 1931, 1924, 1949 dhe 1949. Ata jetojnë në Tiranë dhe në Vlorë.

A. Procedurat në lidhje me ligjin për pronat

6. Gjatë regjimit komunist, shumë prona të zotëruara nga prindërit e ankuesve u konfiskuan nga autoritetet kundrejt asnjë kompensimi. Prona në një masë totale prej 132 hektarë lokalizohej në rajonin e Vlorës në bregdetin jugor shqiptar.

7. Më 30 mars 1994, ankuesit depozituan një kërkesë në bazë të ligjit të pronës në Komisionin e Kthimit dhe Kompensimit të Pronave Vlorë (Komisioni i Vlorës) me anë të së cilës kërkonin kthimin fizik të pronës së tyre.

8. Më 27 gusht 1996, Komisioni i Vlorës u caktoi ankuesve së bashku, si bashkëpronarë, 14 ha (2 ha për person) të pronës në fjalë (prona në fjalë). Vendimi u nënshkrua nga 4 prej shtatë anëtarëve të Komisionit të Vlorës.

9. Pavarësisht nga kjo, bazuar në vendimin e Komisionit, në një datë të paspecifikuar, ankuesit e regjistruan pronën e tyre respektivisht në Zyrën e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme Vlorë.

10. Më 28 dhjetor 1998 ata kërkuan pranë Komisionit të Vlorës lëshimin e një dokumenti të ri në përputhje me kërkesat formale ligjore, i cili të ishte i nënshkruar nga të gjithë anëtarët e Komisionit.

11. Më 6 janar 1999, me anë të dokumentit nr.76, Kryetari i Komisionit të Vlorës iu përgjigj ankuesve, duke i informuar se Komisioni tashmë e kishte konfirmuar titullin e tyre të pronësisë në vendimin e tij datë 27 gusht 1996. Për çdo rast, në zbatim të ligjeve në fuqi në kohën materiale në fjalë, kompetenca për korrigjimin formal të dokumenteve të Komisionit i takonte gjykatave.

B. Procedurat me Ministrinë e Turizmit si palë

12. Më 25 nëntor 1996, Ministria e Turizmit, me anë të një dekreti nr.20/2 (dekreti), i dha me qira A.L. një pjesë toke (pjesë e pronës së ankuesve) për qëllime biznesi.

13. Më 29 dhjetor 1997, ankuesit paraqitën ankimin e tyre përpara Gjykatës së Tiranës për ta rrëzuar këtë dekret.

14. Më 17 shkurt 1998, Gjykata e Tiranës e anuloi dekretin, bazuar në faktin se transaksioni kishte të bënte me një pronë private.

15. Më 16 qershor 1998 Gjykata e Apelit Tiranë e rrëzoi vendimin e Gjykatës së Rrethit dhe ruajti vlefshmërinë e dekretit, duke deklaruar se vendimi i Komisionit i datës 27 gusht 1996 ishte i pavlefshëm për faktin se nuk ishte nxjerrë në përputhje me kërkesat formale. Rrjedhimisht, ankuesit nuk mund të pretendonin për titull pronësie mbi pronën në fjalë.

16. Më 10 qershor 1999, pasi çështja ishte apeluar nga ankuesit, Gjykata e Lartë e rrëzoi gjykimin e Gjykatës së Apelit të datës 16 qershor 1998, me arsyetimin se vendimi ishte jologjik dhe e dërgoi çështjen sërish për rigjykim në Gjykatën e Apelit.

17. Më 10 nëntor 1999, Gjykata e Apelit Tiranë, pasi e kishte kaluar në seancë gjyqësore çështjen, e refuzoi kërkesën e ankuesve, duke arsyetuar se kërkesa ishte depozituar për gjykim në gjykatën e rrethit pasi afati njëmuor që parashikonte ligji kishte mbaruar.

18. Më 17 janar 2001, Gjykata e Lartë e ruajti në fuqi vendimin e Gjykatës së Apelit.

C. Procedurat mbi kthimin e pronës K.B.

19. Ndërkohë, më 9 tetor 1997, Komisioni i Vlorës i njohu K.B.-nëna e A.L.-si kompensim, të njëjtën pjesë trualli që Ministria i kishte dhënë për arsye simulimi më parë djalit të saj.

20. Në një datë të paspecifikuar, K.B. ia dhuroi tokën djalit të saj.

21. Në bazë të kërkesës së A.L. me anë të urdhrit nr.3, datë 11 qershor 1999, Zyra e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme Vlorë, e fshiu titullin e pronësisë së ankuesit për këtë pjesë trualli dhe regjistroi A.L. si pronarin e saj.

D. Procedurat me A.L. si palë

22. Më 13 dhjetor 1999, në vijim të një padie civile të ngritur nga A.L., Gjykata e Rrethit Vlorë e deklaroi nul dhe rrëzoi vendimin e Komisionit të Vlorës të datës 27 gusht 1996 që njihte pronësinë e ankuesve për këtë pjesë trualli, duke arsyetuar se nuk ishte lëshuar në përputhje me kërkesat formale të ligjit (shih të dhënat e vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë të datës 16 qershor 1998).

23. Më 17 mars 2000, Gjykata e Apelit Vlorë ruajti në fuqi vendimin dhe arsyetimin e gjykatës së rrethit, duke shtuar se Komisioni i Vlorës e kishte tejkaluar juridiksionin e vet duke marrë vendime mbi pronat, të cilat shteti i kishte destinuar për qëllime biznesi.

24. Më 17 janar 2001, Gjykata e Lartë konfirmoi se vendimi i Komisionit të Vlorës ishte nul dhe i pavlefshëm, pasi nuk ishte lëshuar në përputhje me kërkesat formale të ligjit. Rrjedhimisht, nuk kishte më efekt përsa i përket ankuesve ose palëve të treta. Pavarësisht nga kjo, gjykata i rrëzoi vendimet e dhëna në shkallën e parë dhe të dytë dhe i ndërpreu procedurat.

E. Procedurat me Komisionin e Vlorës si palë

1. Procedura të zakonshme

25. Më 18 prill 2000, ankuesit nisën procedurat me Gjykatën e Vlorës, duke kërkuar anulimin e vendimit të Komisionit të Vlorës në favor të K.B. Më 6 shkurt 2001, Gjykata e Rrethit Vlorë e rrëzoi kërkesën e ankuesve duke qënë se vendimi i Komisionit të Vlorës në favor të tyre, ishte deklaruar nul dhe i pavlefshëm me anë të vendimit të Gjykatës së Rrethit Vlorë, datë 13 dhjetor 1999.

26. Më 25 maj 2001, Gjykata e Apelit Vlorë, pas shqyrtimit të apelit të ankuesve, refuzoi argumentet e këtyre të fundit mbi pavlefshmërinë e vendimit të Komisionit që i njihte pronën K.B., duke u shprehur se ishte i pabazuar. Ajo refuzoi gjithashtu, kërkesën e tyre të dytë, duke vlerësuar se një akt i parregullt, edhe pse nuk konsiderohet formalisht i pavlefshëm, siç është në këtë rast, nuk duhet të ketë asnjë efekt ligjor.

27. Më 6 mars 2003, Gjykata e Lartë rrëzoi pjesërisht vendimet e shkallës së parë dhe shkallës së dytë. Ajo nuk pranoi kërkesën e ankuesve për të deklaruar se vendimi i Komisionit të Vlorës, që i njeh të drejtën e pronës mbi truallin K.B., ishte nul dhe i pavlefshëm, me argumentimin se pavlefshmëria e tij mund të vendosej vetëm në rast se në vend të tij merrej një vendim ku të njiheshin të drejtat e ankuesve mbi pronën. Ky vendim urdhëroi Komisionin e Vlorës për të lëshuar një vendim *vis-a-vis* ankuesve, në përputhje me kërkesat formale të ligjit.

1. Procedurat e ekzekutimit

28. Më 14 prill 2004, Gjykata e Rrethit Vlorë, mbi bazën e kërkesës së ankuesve, lëshoi një urdhër ekzekutimi, që e detyronte Komisionin e Vlorës të vepronte në përputhje me vendimin e Gjykatës së Lartë të datës 6 mars 2003.

29. Më 10 maj dhe 2 shtator 2004, Komisioni informoi Zyrën e Përmbarrimit se nuk kishte zbatuar detyrimin sipas vendimit të Gjykatës së Lartë, për shkak së ankuesit nuk arritën të paraqesin dokumentet e nevojshme për të mundësuar marrjen e një vendimi korrekt në përputhje me kërkesat e ligjit.

30. Më 27 gusht 2004, Zyra e Përmbarrimit edhe i rikujtoi përsëri Komisionit të Vlorës që të kishte në vëmendje ekzekutimin e urdhrit, të lëshuar më 14 prill 2004.

31. Më 12 maj dhe 6 shtator 2004, Zyra e Përmbarrimit i ftoi ankuesit t'i zbatonin kërkesat e Komisionit dhe të paraqisnin dokumentet në lidhje me pretendimet e tyre të pronësisë.

32. Më tej, ankuesit informuan Zyrën e Përmbarrimit dhe Komisionin e Vlorës se ata i kishin paraqitur dokumentet e nevojshme në kohën kur Komisioni kishte marrë vendimin në vitin 1996. Për më tepër, ata hezitnin të paraqisnin dokumentet që i ishin kërkuar, përderisa nuk kishin pranuar sugjerimin që rasti i tyre të rimerrej në shqyrtim.

Sipas opinionit të tyre, vendimi i Gjykatës së Lartë kërkonte vetëm formalizimin e vendimit të vitit 1996.

33. Më 29 maj 2006, Komisioni i Vlorës vendosi të mos shqyrtonte rastin për mungesë të theksuar të dokumentacionit dhe më 30 nëntor 2006 e dërgoi çështjen për rivlerësim në Komitetin Kombëtar të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave.

34. Më 5 prill 2007, Komiteti Kombëtar, tashmë i njohur si Agjencia Shtetërore e Kthimit dhe Kompensimit të Pronave (Agjencia), informoi ankuesit se, pavarësisht se dosja e Komisionit në fakt ishte plotësuar, vendosi pezullimin e procedurave derisa Qeveria të realizojë planet e duhura për vlerësimin e pronës.

II. LIGJI PËRKATËS VENDAS

A. Kushtetuta

35. Kushtetuta shqiptare, lidhur me këtë, citon sa më poshtë:

Neni 41

1. E drejta e pronës private është e garantuar.
2. Prona fitohet me dhurim, me trashëgimi, me blerje dhe me çdo mënyrë tjetër klasike të parashikuar në Kodin Civil.
3. Ligji mund të parashikojë shpronësime ose kufizime në ushtrimin e së drejtës së pronës vetëm për interesa publike.
4. Shpronësimet ose ato kufizime të së drejtës së pronës që barazohen me shpronësimin, lejohen vetëm përkundrejt një shpërblimi të drejtë.
5. Për mosmarrëveshjet lidhur me masën e shpërblimit mund të bëhet ankim në gjykatë.

Neni 42 *2

Kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe të interesave të tij kushtetuese dhe ligjore ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj.”.

Neni 142*3

Organet e shtetit janë të detyruara të ekzekutojnë vendimet gjyqësore.”.

Neni 131

Gjykata Kushtetuese vendos përf) gjykimin përfundimtar të ankesave të individëve për shkeljen e të drejtave të tyre kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, pasi të jenë shteruar të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e këtyre të drejtave.

Neni 181

1. Kuvendi, brenda dy deri tre vjetëve nga hyrja në fuqi e kësaj Kushtetute, nxjerr ligje për rregullimin e drejtë të çështjeve të ndryshme që lidhen me shpronësimet dhe konfiskimet e kryera para miratimit të kësaj Kushtetute, duke u udhëhequr nga kriteret e nenit 41.

2. Ligjet dhe aktet e tjera normative të miratuara para datës së hyrjes në fuqi të kësaj Kushtetute dhe që kanë të bëjnë me shpronësimet dhe konfiskimet, do të zbatohen kur nuk vijnë në kundërshtim me të.”.

B. Ligji i kthimit dhe kompensimit të pronave (ligji nr.7698 i datës 15 prill 1993, i amenduar me ligjet nr.7736 dhe nr.7765 të vitit 1993, ligjet nr.7808 dhe nr.7879 të vitit 1994, ligji nr.7916 i vitit 1995, ligji nr.8084 i vitit 1996 dhe i abroguar nga ligji nr.9235 i datës 29 korrik 2004 dhe së fundmi i amenduar nga ligji nr.9388 i vitit 2005 dhe ligji nr.9583 i vitit 2006).

36. Ligji mbi kthimin dhe kompensimin e pronave ka pësuar një sërë ndryshimesh gjatë katërbëdhjetë viteve të fundit. Ndryshimet kryesore për ligjin e parë të pronësisë të vitit 1993 erdhën si rezultat i dy ligjeve, të cilat hynë në fuqi respektivisht në vitet 2004 dhe 2006. Prandaj, këtej e tutje do t'i referohemi respektivisht si ligji i pronës i vitit 1993, ligji i pronës i 2004 dhe ligji i pronës i vitit 2006. Dispozitat përkatëse të secilit nga këto ligje janë përmbledhur si më poshtë vijon:

1. Ligji i pronës i 1993

37. Sipas ligjit të vitit 1993, ish-pronarët e shpronësuar nga regjimi i asaj kohe dhe trashëgimtarët e tyre kishin të drejtën e pretendimit të pronësisë mbi pronat e tyre origjinale. Me vendosjen e pronësisë, atyre iu njoh e drejta për të marrë pronën në formën e pasurisë së paluajtshme ose me anë të kompensimit në natyrë (në një maksimum prej 10,000 m²) ose në vlerë në rast se plotësohej njëri prej këtyre kushteve: nëse prona e pretenduar ishte: 1. lëndinë, kullotë, tokë pyjore, bujqësore ose jobujqësore; 2. nuk ishte subjekt i ligjit nr.7501 të datës 19 korrik 1991; 3. ishte e zotëruar nga shteti; 4. ishte projektuar si e përshtatshme për ndërtim dhe ndodhej brenda vijave kufizuese të një rrethi.

Seksioni 16 i ligjit parashikon format e kompensimit si më poshtë, për pronën që nuk mund të kthehej: a) detyrime shtetërore, ekuivalente me kompensimin e zotëruar, si dhe një opsion i blerjes së aksioneve në ndërmarrje shtetërore të privatizuara nga Qeveria ose në aktivitete të tjera nëpërmjet lëshimit të huave; b) një pjesë toke ekuivalente ose zonë ndërtimi pranë një zone urbane, në përputhje me rregullat e përgjithshme të zhvillimit urban; c) një pjesë toke ekuivalente në një zonë turistike, në përputhje me rregullat e përgjithshme të zhvillimit urban. Këshilli i Ministrave kishte autoritetin të përcaktonte rregulla të detajuara për hartimin e metodave dhe vendosjen e afateve kohore limit për marrjen e një kompensimi të tillë.

38. Për më tepër, ligji i vitit 1993 krijoi Komisionin e Kthimit dhe Kompensimit të Pronave si organin kompetent administrativ, që do të merrej me pretendimet e ish-pronarëve në lidhje me kthimin dhe kompensimin e pronave të tyre. Gjithsesi, ky ligj nuk parashikonte një afat kohor brenda të cilit do të apelohej vendimi, në mënyrë që të evitonte bërjen e tij të detyrueshëm.

2. Ligji mbi pronën i vitit 2004

39. Ligji mbi pronën i vitit 2004, i cili anulonte ligjin e mëparshëm, parashikonte dy forma të kthimit të pronave të paluajtshme, që do të thotë kthimin sipas disa kushteve të caktuara të pronës origjinale dhe kompensimin në rast të pamundësisë nga ana e autoriteteve për të kthyer pronën origjinale. Kthimi nuk ishte i kufizuar në masë. Ligji parashikonte pesë forma të kompensimit: a) pronë të së njëjtës natyrë; b) pronën të çdo natyre tjetër; c) aksione në kompani të zotëruara nga shteti; d) vlera e pronave të zotëruara nga shteti në proces privatizimi; dhe e) një shumë parash që i korrespondojnë vlerës së atribuar pronës në kohën e marrjes së vendimit (seksioni 11). Ky ligj krijoi Komitetin Shtetëror për Kthimin dhe Kompensimin e Pronave, të përbërë prej pesë anëtarësh të zgjedhur nga Parlamenti. Roli i tij ishte të vendosë mbi ligjshmërinë e vendimeve të komisioneve lokale mbi pretendimet për kthimin dhe kompensimin e pronave (seksionet 15 dhe 17). Këshilli i Ministrave përcakton rregullat dhe kriteret e tyre (seksioni 13).

40. Seksioni 19 parashikon ekzekutimin e vendimeve që njihnin të drejtën e kompensimit brenda gjashtë muajve të parë të çdo viti financiar. Me hyrjen e tij në fuqi,

personat që mund të pretendonin kthimin ose kompensimin e pronave të tyre, duhet të depozitonin kërkesat e tyre pranë komitetit rajonal brenda 31 dhjetorit 2007. Ligji i njihte komitetit kompetencën për të vendosur mbi njërën nga format e kompensimit, por ankuesit nga ana tjetër mund ta shprehnin me shkrim preferencën e tyre mbi formën e kompensimit. Vendimi i komisionit lokal mund të apelohej në komitetin shtetëror (seksioni 20) dhe nëpërmjet gjykatave të faktit brenda tridhjetë ditëve nga data e lëshimit të vendimit.

41. Më 28 prill 2005, Parlamenti adoptoi një ligj, në të cilin përcaktonte metodën me të cilën duhet të vlerësohej prona e paluajtshme për qëllime kompensimi. Implementimi i saj iu la Komitetit Shtetëror për Kompensimin dhe Kthimin e Pronave, i cili duhej të siguronte hartat e duhura për vlerësimin e pronave.

42. Me qëllim që të zbatoheshin vendimet e komisioneve që njihnin kompensimin në para, seksioni 23 i ligjit të vitit 2004 parashikon vendosjen e një fondi 10-vjeçar të kompensimit të pronës, qëllimi i të cilit ishte sigurimi i mbështetjes financiare për këto kompensime. Ligji i vitit 2004 u mbikëqyr nga të dyja gjykatat, ajo Kushtetuese dhe Gjykata e Lartë.

Më 24 mars 2005, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arritën në përfundimin se ligji mbi pronën i vitit 2004 nuk kishte asnjë efekt prapaveprues dhe se dispozitat e tij, nuk mund të kishin asnjë efekt mbi të drejtat e pronësisë të njohura nga vendimet administrative ose ato gjyqësore, të lëshuara përpara hyrjes së tij në fuqi.

3. Ligji mbi pronën i vitit 2006

43. Më 17 korrik 2006, ligji mbi pronën i vitit 2004 u amendua me anë të ligjit mbi pronën të vitit 2006, hyrë në fuqi më 17 gusht 2006. Ai parashikon, *inter alia*, themelimin e Agjencisë për Kthimin dhe Kompensimin e Pronave si një organ i ri kompetent për të vendosur lidhur me pretendimet e kthimit dhe kompenimit të pronave (seksioni 15). Ligji i ri shfuqizoi seksionet 11 §2; 19 dhe 20 të ligjit të mëparshëm, i cili, *inter alia*, parashikon procedurat për ekzekutimin e vendimeve të cilat njihnin kompensimin e ish-pronarëve.

E DREJTA

1. PRETENDIMET PËR SHKELJEN E NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS

44. Ankuesit pretenduan për shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës sa i takon mosekzekutimit të një vendimi përfundimtar dhe tejzgjatjen e procedurave civile. Në lidhje me sa më sipër, neni 6 § 1 citon si më poshtë vijon:

“Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht, publikisht dhe brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur, e paanshme, e krijuar ligjërisht..., e cila do të vendosë qoftë për mosmarrëveshjet mbi të drejtat dhe detyrimet e tij me karakter civil,.....”.

45. Gjykata vlerëson se ndërkohë që të dyja pretendimet kishin të bënin me të njëjtën situatë faktike, çështjet e Konventës janë krejtësisht të ndryshme dhe kërkojnë një vlerësim të veçantë.

A. Pretendimi për mosekzekutimin e një vendimi gjyqësor final

1. Pranueshmëria

46. Gjykata vlerëson se ky pretendim është i bazuar sipas kuptimit të nenit 35 § 3 të Konventës. Më tej ajo vëren se nuk është i papranueshëm mbi baza të tjera. Prandaj, për këtë arsye e deklaroi si të pranueshëm.

2. Meritat

a) Komentet dhe vëzhgimet e palëve

47. Ankuesit argumentuan se autoritetet shqiptare, duke mos ekzekutuar vendimin e Gjykatës së Lartë të datës 3 mars 2003, kanë mohuar efektin real të të drejtave të tyre sipas parashikimeve të nenit 6 të Konventës.

48. Pala shqiptare kundërshtoi argumentet e parashtruara nga ankuesit. Ata

argumentuan se me qëllim zbatimin e vendimit, Zyra e Përmbartimit dhe Komisioni i Vlorës i kërkuar ankuesve të paraqesin dokumentet e nevojshme. Sipas opinionit të tyre, shteti nuk mund të konsiderohej përgjegjës për mungesën e dëshirës për të bashkëvepruar nga ankuesit me autoritetet. Përderisa autoritetet vendase ndërmorën të gjitha masat e nevojshme, ata nuk mund të fajsoheshin për vonesën. Së fundmi, ata parashtruan se si rezultat i vendimit të Komisionit të Vlorës të datës 29 maj 2006, autoritetet kishin respektuar detyrimin e tyre për ekzekutimin e vendimit të Gjykatës së Lartë të datës 6 mars 2003.

49. Ankuesit nuk ranë dakord. Ata komentuan se, me qëllim që të pajtoheshin me vendimin e Gjykatës së Lartë, Komisionit të Vlorës i duhej thjesht të nxirrte një dokument të ri në përputhje me kërkesat formale të ligjit, në vend që të vendoste *ex novo* mbi të drejtat e tyre të pronësisë mbi truallin në fjalë.

50. Ankuesit iu përmbajtën faktit se që prej vitit 2003 e deri tani kishin ndodhur shumë ndryshime legislative në ligjin mbi kthimin dhe kompensimin e pronave e si rezultat i të cilave ato nuk duhej të ngarkoheshin për riformulimin e pretendimeve të tyre dhe/ose të siguronin dokumente të tjera. Është përgjegjësi e autoriteteve vendase për të vendosur në lidhje me pretendimet e tyre, në kohë dhe në zbatim të ligjeve në fuqi në vitin 1996. Ankuesit vlerësuan se kërkesa e autoriteteve për të paraqitur dokumente të reja ishte një përpjekje për t'iu shmangur zbatimit të vendimit përfundimtar të Gjykatës së Lartë për rastin e tyre. Ato e mbështetën këtë argument në perifrashimin e vendimit të Agjencisë, që njihte faktin se dosja ishte e kompletuar dhe gati për gjykim. Së fundmi, ata konkluduan se çështja e të drejtave të tyre mbi pronën nuk kishte gjetur zgjidhje ende.

b) Vlerësimi i gjykatës

51. Gjykata rithekson se neni 6 § 1 i siguron çdo njeriu të drejtën për të ngritur pretendime lidhur me të drejtat dhe detyrimet e tyre civile përpara një gjykate apo trupi gjykues. Në këtë mënyrë, ajo mishëron të drejtën për t'iu drejtuar një gjykate, një aspekt të së cilës e përbën e drejta për akses, që nënkupton të drejtën për të iniciuar procedurat gjyqësore për çështjet civile. Gjithsesi, kjo e drejtë do të mbetej iluzive nëse sistemi ligjor i një pale shtetërore kontraktuese do të lejonte që një vendim gjyqësor përfundimtar të mbetej joveprues në dëm të njërës Palë. Do të ishte e pakonceptueshme që neni 6 § 1 të parashikonte në detaje të gjitha garancitë procedurale që i njihen palëve ndërgjyqëse, mbi procedurat gjyqësore të drejta, publike dhe të shpejta duke lënë jashtë mbrojtjen e ekzekutimit të vendimeve gjyqësore. Për të interpretuar nenin 6 si një dispozitë që ka lidhje ekskluzivisht me aksesin në gjykatë dhe rregullimin e procedurave, në të vërtetë do të çonte në situata të tilla që bien ndesh me parimin e zbatimit të ligjit, të cilin shtetet palë e kanë pranuar që në momentin kur kanë ratifikuar Konventën. "Ekzekutimi i vendimit gjyqësor i dhënë nga një gjykatë, duhet të konsiderohet si pjesë përbërëse e "procesit gjyqësor" sipas qëllimit të nenit 6. Vonesat në ekzekutimin e vendimit gjyqësor mund të justifikohen në rrethana të caktuara, por nuk duhet të jenë të tilla që të dëmtojnë thelbin e së drejtës që garanton neni 6 § 1 (shih midis Hornsby kundër Greqisë, vendimi i 19 marsit 1997, raporte të gjykimeve dhe vendimeve 1997-II, p.510, § 40; Jasiuniene kundër Lituanisë, nr.41510/98, § 27, 6 mars 2003; Qufaj Co sh.p.k. kundër Shqipërisë, nr.54268/00, §38, 18 nëntor 2004; Beshiri dhe të tjerë kundër Shqipërisë, nr.7352/03, § 60, 22 gusht 2006).

52. Gjykata vëren se vendimi i Gjykatës së Lartë, datë 6 mars 2003, i ngarkoi Komisionit të Vlorës detyrën për të lëshuar një vendim *vis-a-vis* për ankuesit konform me kërkesat formale të ligjit. Më tej vëzhgon se, më 10 mars 2004, Komisioni u kërkoi ankuesve të paraqesin dokumente të reja në mënyrë që mundësonte marrjen e një vendimi të ri. Më 29 maj 2006, duke qenë se ankuesit e kishin plotësuar dosjen e tyre, Komisioni i Vlorës e referoi çështjen në organin kompetent vendas, tek Agjencia. Më 5 prill 2007, Agjencia jo vetëm që nuk vendosi nëse pozicioni i ankuesve ishte korrekt, por gjithashtu i pezulloi procedurat derisa Qeveria të kishte adoptuar planet e duhura për

vlerësimin e pronësisë.

53. Gjykata vëren se vendimi i Gjykatës së Lartë i datës 6 mars 2003 nuk ishte ekzekutuar mbi mëse 4 vjet nga data e marrjes së tij. Në të vërtetë, e gjithë çështja kishte mbetur pezull në pritje të veprimeve të nevojshme nga ana e palës shqiptare. Ajo merr në konsideratë faktin se, edhe pse kundërshtimi i ankuesve për të paraqitur dokumentet e kërkuara nga Komisioni mund të ketë ndikuar në tejzgjatjen e ekzekutimit, ajo nuk mund t'i çlirojë autoritetet nga detyrimi për të ekzekutuar një vendim gjyqësor të formës së prerë, të paktën jo në rastin konkret kur një autoritet më i lartë ka përligjur pozicionin e ankuesve.

54. Në lidhje me sa më sipër, Gjykata vlerëson se çështja nuk demonstroi asnjë justifikim për mosekzekutimin e vendimit të datës 6 mars 2003.

55. Prandaj, nga kjo pikëpamje, ka pasur shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës.

B. Kohëzgjatja e procedurave

1. Pranueshmëria

56. Gjykata vlerëson se ky ankim nuk është haptazi i pabazuar sipas kuptimit të nenit 35 § 3 të Konventës. Më tej, ajo vlerëson se çështja nuk është e papranueshme nga çdo pikëpamje tjetër. Prandaj, për këtë arsye duhet të deklarohet si e pranueshme.

2. Meritat

a) Parashtrimet e palëve

57. Ankuesit pretenduan se disa nga setet e procedurave civile në të cilat ata ishin palë e kishin tejkaluar "afatin e arsyeshëm kohor" sipas kërkesave të nenit 6 § 1 të Konventës. Ata pohuan se dështimi i gjykatave vendase për të gjykuar vlefshmërinë dhe/ose formalizimin e vendimit të Komisionit, nuk u mor në konsideratë për shqyrtim në stadin e parë të procedurave. Ata parashtruan se nuk ishte një rast kompleks, përderisa ajo kishte të bënte me pavlefshmërinë e një akti për shkak të mangësive formale të ligjit.

58. Qeveria argumentoi se tri setet e procedurave nuk kishin lidhje me njëra-tjetrën. Sipas tyre, shqyrtimi i periudhës kohore duhej bërë për secilin set të procedurave më vete. Ata pranuan gjithashtu se, duke vlerësuar mbi kohëzgjatjen e secilit set të procedurave, instancat gjyqësore të përfshira, kompleksitetin e çështjes dhe numrin e palëve ndërgjygjëse që pretendonin se kishin interesa pronësie mbi pronën në fjalë, kohëzgjatja në tërësi e procedurave nuk e tejkalonte kohën e arsyeshme sipas kërkesave të nenit 6 § 1. Për më tepër, ato parashtruan se sjellja e ankuesve nga ana tjetër përbënte pjesërisht shkakun e vonësës. Veçanërisht i referohen dëshirës së tyre për të iniciuar procedura paralele gjykimesh me objekte të ndryshme pretendimesh, si dhe mungesës së dëshirës për të bashkëpunuar me autoritetet për paraqitjen e dokumenteve të nevojshme gjatë fazës së ekzekutimit.

b) Vlerësimi i gjykatës

i) Periudha që duhet marrë në konsideratë

59. Përsa është e vërtetë se tri setet e procedurave kishin të bënin me titullin e ankuesve mbi të njëjtën pronë dhe autoritetet gjyqësore mund t'i kishin bashkuar këto procedime, sidoqoftë palët në këto procedime ishin të ndryshme dhe i referoheshin argumenteve të ndryshme ligjore. Gjykata nuk e vlerëson se shqyrtimi i periudhës kohore duhet bërë duke marrë parasysh kohëzgjatjen e të gjitha procedimeve. Gjithsesi, menaxhimi nga ana e autoriteteve për çdo set të procedurave do të shqyrtohet në paragrafin 65 më poshtë.

60. Seti i parë filloi më 29 dhjetor 1997 dhe përfundoi me vendimin e Gjykatës së Lartë të datës 17 janar 2001 prandaj ai zgjati tre vjet në pesë instanca të ndryshme. Seti i dytë filloi në një datë të paspecifikuar të paktën përpara 13 dhjetorit 1999 dhe përfundoi më 17 janar 2001; kështu që ai zgjati së paku një vit në tri instanca të ndryshme. Seti i tretë i procedurave filloi më 18 prill 2000 dhe procedurat e ekzekutimit (vendimi i formës së prerë i Gjykatës së Lartë të datës 6 mars 2003) janë ende të mbetura pezull; ky set ka zgjatur mbi shtatë vjet dhe pesë muaj deri tani.

ii) Krite të aplikueshme

61. Gjykata rithekson se vlerësimi i kohëzgjatjes së arsyeshme të procedurave mund të bëhet vetëm në dritën e rrethanave të çështjes dhe referuar kriterëve të mëposhtme; kompleksiteti i çështjes, sjellja e ankuesve dhe autoriteteve relevante, si dhe çfarë qëllimesh kishin ankuesit në konfliktin gjyqësor (shih, midis shumë autoriteteve të tjera, Frydlander kundër Francës (GC), nr.30979/96 § 43, ECHR 2000-VII).

iii) Aplikimi i kriterëve në rastin konkret

62. Duke pasur në vëmendje kriteret e sipërpërmendura, gjykata nuk vlerëson se kohëzgjatja e setit të parë, ashtu dhe setit të dytë të procedurave, përbën shkelje të kërkesave për kohëzgjatje të arsyeshme sipas nenit 6 § 1 të Konventës.

63. Gjykata nuk vlerëson se seti i tretë i procedurave ishte kompleks; ai kishte lidhje me heqjen e efekteve ligjore të titullit të pronësisë në fjalë, për shkak se vendimi i Komisionit nuk ishte firmosur siç duhej, një qëndrim ky i përsëritur tri herë në instanca të ndryshme dhe në procedura të ndryshme.

64. Në lidhje me sjelljen e ankuesve, gjykata vlerëson se ato nuk mund të ngarkohen me faj se kanë shkaktuar një vonesë të panevojshme. Duke pasur në vëmendje sa u parashtrua më lart (paragrafi 52-54), ato nuk mund të konsiderohen përgjegjës për vonesat në procedurat e ekzekutimit përderisa pozicioni i tyre në lidhje me paraqitjen e dokumenteve të tjera u përligj në një periudhë të mëvonshme.

65. Gjykata vëren në lidhje me sjelljen e autoriteteve, se ishin të përfshirë në të tri instancat gjyqësore. Gjykatat vendase nuk mund të thuhet se kanë qenë joaktive. Megjithatë, pavarësisht nga kjo, janë dashur shtatë vjet për të vendosur mbi titullin e ankuesve në lidhje me pronën dhe se kjo çështje nuk është vendosur akoma. Një situatë e tillë e çoi gjykatën në vlerësimin se ka shkelje të nenit 6 § 1 në lidhje me mosekzekutimin e vendimit të datës 6 mars 2003 (shih paragrafin 55 më sipër).

66. Për më tepër, duke pasur në vëmendje procedurat e shumta, gjykata do ta vlerësojë mënyrën e organizimit të secilit set procedurash. Të tri setet e procedurave lidhen me çështjen e vlefshmërisë së titullit të ankuesve mbi pronën respektivisht. Autoritetet ia dhanë këtë pronë fillimisht ankuesve, më pas A.L. nëpërmjet një kontrate qiraje dhe në fund nënës së A.L. Për mëtej, duket sikur iniciimi i procedurave të ndara kishte për qëllim shmangien nga përfundimet e mëparshme të gjykatave. Gjykatat vendase ishin të vetëdijshme për procedurat paralele, përderisa ato i referoheshin shpesh herë (shih paragrafët 15,22 dhe 26). Ajo çfarë është më e rëndësishme është se do të kishte qenë ligjërisht korrekte nëse do të bashkoheshin të gjitha procedurat. Gjykata vlerëson se një menaxhim më i mirë i të gjitha procedurave paralelisht të ndërlidhura mund të kishte kontribuar pozitivisht në përsheptimin e zgjidhjes së titullit të ankuesve. Për gjykatën, ekzistenca e procedurave të mëparshme që ngrenë të njëjtat çështje ligjore duhet të merret parasysh në vlerësimin nëse kohëzgjatja e setit të tretë të procedurave ishte e arsyeshme.

67. Bazuar në këtë fakt, gjykata rikujton sipas nenit 6 të Konventës se çdo njeri ka të drejtën e një vendimi gjyqësor përfundimtar, brenda një kohe të arsyeshme, për gjykimin e çështjeve mbi të drejtat dhe detyrimet civile. Shtetet palë janë të detyruara të modifikojnë sistemet e tyre ligjore në mënyrë që të lejojnë gjykatat të përshtasin praktikën e tyre sipas kësaj kërkesë të Konventës (shih Union Alimentaria Sanders S.A, kundër Spanjës, vendimi i 7 korrikut 1989, seria A, nr.157, pp.14-15, &38). Gjykata thekson se është detyrë e gjykatave vendase identifikimi i procedimeve relevante dhe, kur është e nevojshme, bashkimi i tyre, pezullimi ose refuzimi për të iniciuar procedura të reja të mëvonshme mbi të njëjtën çështje. Duke pasur në vëmendje kohëzgjatjen e të gjitha procedimeve në tërësi, vendimin e Agjencisë për t'i pezulluar procedurat (shih paragrafin 34 më lart) dhe dështimin e autoriteteve gjyqësore për bashkimin e procedurave me të njëjtin objekt, gjykata vlerëson se kohëzgjatja e setit të tretë të procedurave nuk është konform me kërkesat e nenit 6 të Konventës.

68. Për të gjitha arsyet e mësipërme, ka pasur shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës në lidhje me këtë aspekt.

II. POHIMI I THYERJES SË NENIT 13 TË KONVENTËS

69. Sipas nenit 13 të Konventës, ankuesit argumentuan se ata nuk kishin asnjë mjet efektiv lidhur me pretendimet e tyre sipas nenit 6 § 1 të Konventës. Neni 13 parashikon si më poshtë:

“Çdo person, të cilit i kanë shkelur të drejtat dhe liritë e njohura në këtë Konventë, ka të drejtë të paraqesë një ankim efektiv përpara një instance kombëtare, edhe kur kjo shkelje ka qenë kryer nga persona që veprojnë brenda ushtrimit të funksioneve të tyre zyrtare.”.

A. Pranueshmëria

70. Gjykata vlerëson se ky pretendim nuk është haptazi i pabazuar sipas kuptimit të nenit 35 § 3 të Konventës. Më tej ajo vlerëson se nuk është i papranueshëm nga çdo pikëpamje tjetër. Prandaj, duhet të deklarohet si i pranueshëm.

B. Meritat

1. Parashtrimet e palëve

71. Pala shtetërore e kundërshtoi këndvështrimin e ankuesve. Ata vunë re se sistemi ligjor shqiptar nuk parashikonte një mjet efektiv të veçantë që të mundësonte ankuesit të trajtonin çështjen e kohëzgjatjes së procedurave. Kjo ndodh dhe për faktin se tejzgjatja e procedurave nuk ishte një tipar karakteristik i sistemit gjyqësor shqiptar dhe, për çdo rast, jurisprudenca e gjykatës nuk i detyron shtetet të krijojnë mjete të reja efektive. Për më tepër, pala shqiptare vëren se ankuesit mund të ishin ankuar në lidhje me tejzgjatjen pa arsye të procedurave përpara gjykatave vendase dhe të siguronin adresimin e çështjes së tyre.

72. Ankuesit, *inter alia*, argumentuan se nuk kishin në dispozicion asnjë mjet efektiv ligjor me anë të të cilit të pretendonin për tejzgjatje të procedurave.

2. Vlerësimi i gjykatës

73. Gjykata ka shqyrtuar më lart pretendimin e ankuesve mbi mosekzekutimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë. Ajo vëren në këtë respekt se pretendimi i ankuesve sipas nenit 13 është kryesisht i bazuar në mangësitë e konstatuara për krijimin e garancive procedurale, gjatë trajtimit të shkeljeve të gjetura sipas nenit 6 (shih *mutatis mutandis*, British-American Tobacco Company Ltd kundër Holandës, vendimi i 20 nëntorit 1995, seria A, nr.331, p.29, § 91). Në këto kushte, gjykata vlerëson se nuk është e nevojshme të shqyrtojë këtë aspekt të ankesës sipas nenit 13.

74. Në lidhje me pretendimin e ankuesve për mungesë të mjeteve efektive lidhur me shqyrtimin e tejzgjatjes së procedurave, gjykata rithekson se neni 13 garanton një zgjidhje efikase përpara autoriteteve vendase për shkelje të nenit 6 § 1 për të shqyrtuar çështjen brenda një kohe të arsyeshme (shih Kudla kundër Polonisë (GC), nr.30210/96, § 156, ECHR 2000-XI).

75. Siç është vendosur edhe në jurisprudencën e saj, gjykata rithekson se mjetet efektive në dispozicion të palëve ndërgjyqëse në një sistem gjyqësor vendas për ngritjen e pretendimeve rreth tejzgjatjes së procedurave janë “efektive”, sipas kuptimit të nenit 13 të Konventës, nëse ato “parandalojnë” shkeljen e pretenduar ose vazhdimin e saj, ose sigurojnë një adresim të përshtatshëm për çdo shkelje të mundshme që tashmë ka ndodhur (shih Kudla ibid., § 158). Prandaj neni 13 ofron një alternativë: një mjet ankimi është efektiv nëse mund të përdoret ose për të përshpejtuar marrjen e një vendimi nga gjykatat që shqyrtojnë çështjen, ose për t’u siguruar palëve ndërgjyqëse një adresim të përshtatshëm për vonesat që kanë ndodhur tashmë (shih Kudla ibid., § 159: Mifsud kundër Francës (GC), nr.57220/00, § 17, ECHR 2002-VIII).

76. Gjithsesi, ashtu siç gjykata ka theksuar së fundmi, zgjidhja më e mirë në

terma absolutë është pa dyshim, si në shumë sfera të tjera, parandalimi i saj. Atje ku sistemi gjyqësor ka mangësi në lidhje me kërkesën mbi kohëzgjatjen e procedurave sipas nenit 6 § 1 të Konventës, krijimi i një mjeti ankimi për të përshpejtuar procedurat me qëllim parandalimin e tejzgjatjes së tyre është zgjidhja më e mirë. Ky mjet ankimi do të ofronte pa diskutim një avantazh mbi një mjet ankimi që rregullon vetëm kompensimin, meqënëse ai parandalon shkelje të mëtejshme në lidhje me të njëjtin set të procedurave, pra nuk rregullon shkeljen thjesht a *posteriori* siç ndodh me një mjet ankimi me qëllim kompensimin. Disa shtete e kanë kuptuar situatën në mënyrë perfekte, duke zgjedhur kombinimin e dy tipeve të mjeteve të ankimit, njëra e krijuar për përshpejtimin e procedurave dhe tjetra për të rregulluar kompensimin (shih Scordino kundër Italisë, nr.GC 36813/97, § 183, 186, ECHR 2006).

77. Duke iu kthyer rastit konkret, gjykata vëren, ashtu siç edhe pala shqiptare ka pranuar, se sistemi ligjor shqiptar përveç ankesave lidhur me të drejtat kushtetuese, nuk parashikon një mjet ankimi të veçantë, ashtu sikurse në çështjen e Kudla të gjykatës (e cituar më lart), të cilën ankuesit mund ta kishin përdorur me qëllim adresimin e pretendimeve të tyre për tejzgjatjen e procedurave.

78. Pohimi i tyre se tejzgjatja e procedurave nuk përbën problem në sistemin vendas është i pabazuar dhe, për çdo rast, nuk është përgjigje e ankesës së ankuesve mbi tejzgjatjen e procedurave, të cilën gjykata e gjen si të paarsyeshme.

79. Sa i takon ankesave mbi të drejtat kushtetuese në zbatim të nenit 131 të Kushtetutës, gjykata vëren se sipas kësaj dispozite individët mund të paraqesin një ankesë pranë Gjykatës Kushtetuese, nëse dhe kur ata pretendojnë një shkelje të nenit 6 të Konventës. Një ankesë e tillë do të shqyrtohet nga gjykata në fjalë vetëm pasi janë shterruar mjetet e ankimit në gjykatat me të ulëta, pavarësisht nga vonesat e mëtejshme që mund të shkaktojë kjo.

80. Gjykata vëren më tej se edhe pse në teori Gjykata Kushtetuese mund të ofrojë adresim të përshtatshëm të ankesave për tejzgjatje të procedurave, pala shqiptare nuk ka siguruar asnjë rast të Gjykatës Kushtetuese, në të cilin kjo ka vendosur mbi tejzgjatjen e procedurave. Ndërkohë nuk është në kompetencën e Gjykatës të vendosë lidhur me një çështje të ligjit vendas që është e pazgjidhur akoma, (shih *mutatis mutandis*, De Jong, Baljet dhe Van den Brink kundër Holandës, vendimi i 22 majit 1984, seria A nr.77 p.19, §39 dhe Horvat kundër Kroacisë, nr.51585/99, § 44, ECHR 2001 - VIII), mungesa e ndonjë praktike lidhur me këtë rast tregon se sa i pasigurtë është një mjet efektiv i tillë në praktikë.

81. Lidhur me sa më sipër, Gjykata vlerëson se nuk ka një evidencë që ankimi sipas nenit 131 të Kushtetutës, mund të konsiderohet me një siguri të mjaftueshme, se përbën një mjet efektiv ankimi për pretendimet e ankuesve lidhur me tejzgjatjen e procedurave.

82. Në këtë kuptim, Gjykata çmon se në rastin konkret ka pasur një shkelje të nenit 13 të Konventës, për shkak se ankuesit nuk kanë pasur asnjë mjet ankimi me anë të të cilit të pretendonin të drejtat për “një proces gjyqësor brenda një kohe të arsyeshme”, ashtu siç garantohet nga neni 6 § 1 i Konventës.

III. PRETENDIMET PËR SHKELJE TË NENIT 1 TË PROTOKOLLIT NR.1 TË KONVENTËS NË BASHKIM ME NENIN 14 TË KONVENTËS

83. Ankuesit pretenduan se ishin viktimat të shkeljes së nenit 1 të protokollit nr.1 të Konventës, të marra veç dhe në lidhje me nenin 14 të Konventës.

84. Neni 1 i protokollit 1 parashikon se: “çdo person fizik dhe juridik ka të drejtë për respektimin e pasurisë së tij. Askush nuk mund të privohet nga prona e tij, veçse për arsye të dobisë publike dhe në kushtet e parashikuara nga ligji dhe nga parimet e përgjithshme të së drejtës ndërkombëtare”.

Dispozitat e mëparshme nuk cenojnë të drejtën e shteteve për të zbatuar ligjet që

ato i quajnë të domosdoshme për të rregulluar përdorimin e pasurive në përputhje me interesin e përgjithshëm ose për të siguruar pagesën e taksave, ose të kontributeve të tjera, ose të gjobave.

85. Neni 14 i Konventës parashikon:

“Gëzimi i të drejtave dhe i lirive të njohura në këtë Konventë duhet të sigurohet, pa asnjë dallim të bazuar në shkaqe të tilla si seksi, raca, ngjyra, gjuha, feja, opinionet publike dhe çdo opinion tjetër, origjina kombëtare ose shoqërore, përkatësia në një minoritet kombëtar, pasuria, lindja ose çdo situatë tjetër”.

86. Pala shqiptare e kundërshtoi pretendimin e ankuesve. Ata parashtruan që vendimi i Komisionit të Vlorës i vitit 1996 nuk i investoi ato me titull mbi pronat respektive meqënëse vendimi i Komisionit ishte i pavlefshëm. Rrjedhimisht, duke pasur në vëmendje refuzimin e ankuesve për të paraqitur dokumente që mund të kishin mundësuar Komisionin të merrte një vendim mbi titullin, nuk mund të vlerësohet se ankuesit kanë të drejta pronësie të garantuara sipas këtij neni.

87. Ankuesit u ankuan se atyre iu ishte mohuar e drejta e posedimit të pronës, duke qenë se autoritetet lokale fillimisht ia dhanë atyre pronën e prindërve të tyre dhe më pas ia transferuan këtë pronë palëve të treta. Për më tepër, ata parashtruan se, duke lënë pezull marrjen e një vendimi përfundimtar mbi kërkesën e tyre për kthimin e pronës, ata ishin penguar efektivisht të shisnin pronën e tyre.

88. Gjykata rikujton, referuar jurisprudencës së saj, se “pronat” sipas kuptimit të nenit 1 të protokollit nr.1 mund të jenë “prona ekzistuese” ose asete, përfshirë këtu pretendime, mbi të cilat aplikanti mund të argumentojë se ai ose ajo ka së paku një “pritshmëri legjitime” për të përfituar gëzim paqësor të së drejtës së tij mbi pronën. Në kontrast me këtë, vetëm shpresa për të njohur mbijetesën e një të drejte të vjetër pronësie, e cila ishte e pamundur të zbatohet në mënyrë efektive prej shumë kohësh, nuk mund të konsiderohet si “pronë” sipas kuptimit të nenit 1 të protokollit nr.1, po ashtu as edhe një pretendim kushtëzues që vjen si rrjedhojë e mospërmbljes së një kushti (shih *Malhouse* kundër Republikës Çeke (vendimi) GC nr.33071/96, 13 dhjetor 2000, ECHR 2000-XII dhe *Gratzinger* dhe *Gratzingerova* kundër Republikës Çeke (vendim) GC nr.39794/98 § 69, ECHR 2002-VII< me referenca të tjera; shih gjithashtu edhe çështjen *Kopecky*, në të cilën pretendimet e pronësisë së ankuesve nuk u konsiderua si një “pronë ekzistuese” (*Kopecky* kundër Sllovakisë, nr.44912/98 GC).

89. Për çështjen në fjalë, ankuesit u bazuan në pretendimet e tyre për rikthim sipas dispozitave të ligjit mbi pronat. Nuk sugjerohet që titulli i pronësisë që ata synonin të rifitonin, të mund t’u jepej pa ndërhyrjen e gjykatave. Interesi i pronësisë i shprehur nga ankuesit mbetet gjithashtu në natyrën e pretendimit dhe rrjedhimisht nuk mund të cilësohet si një “pronë ekzistuese” sipas kuptimit të jurisprudencës së Gjykatës.

90. Në dritën e jurisprudencës së saj, Gjykata nuk parashikon ekzistencën e “një mosmarrëveshjeje të vërtetë” ose “ të një pretendimi të diskutueshëm” si kriter për të vendosur nëse ka “një pritshmëri legjitime” të mbrojtur nga neni 1 i protokollit nr.1. Gjykata niset nga vështrimi se në rastet kur interesi i pronësisë është në natyrën e një pretendimi, mund të konsiderohet si një “aset” vetëm nëse ka një bazë të mjaftueshme në ligjin vendas, për shembull kur është krijuar një praktikë në gjykatat vendase, të cilat e konfirmojnë atë (shih çështjen e *Kopecky* kundër Sllovakisë, të cituar më lart).

91. Në veçanti, Gjykata vëren se gjykatat vendase, të cilat kanë vendosur mbi çështjen në instancën më të lartë, çmuan se pretendimi i ankuesve për kthimin e pronave të prindërve të tyre varej nga lëshimi i një dokumenti të ri, i cili i përmbushte kërkesat formale të ligjit. Vendimi i Gjykatës së Lartë nuk i ka investuar ankuesit me një të drejtë të zbatueshme për rikthimin e pronës së tyre (Shih *mutatis mutandis*, *Stran Greek refineries* dhe *Stratis Andreadis* kundër Greqisë, vendimi i 9 dhjetorit 1994, seria A, nr.301-B, p. 84 § 59). Për këtë arsye, vendimi nuk gjeneronte mjaftueshëm, interesa

pronësie që cilësojnë një “aset”.

92. Për më tepër, duke vlerësuar se prona e pretenduar nga ankuesit i ishte dhënë tashmë K.B. (shih paragrafin 10 më sipër) dhe se gjykatat vendase ngarkuan Komisionin e Vlorës për marrjen e një vendimi për zgjidhjen e mosmarrëveshjes (shih paragrafin 27 më sipër), besimi se vendimi i ri i këtij organi administrativ, lëshuar konform me kërkesat formale ligjore, do të ishte në favor të ankuesve, nuk mund të konsiderohet si një formë pritshmërie e legjitimuar sipas nenit 1 të protokollit nr.1.

1. Gjykata rikujton se ka një ndryshim midis shpresës së rikthimit të pronës, sado e kuptueshme mund të jetë kjo shpresë, dhe ndaj një pritshmërie legjitime, e cila duhet të jetë e një natyre më konkrete se një shpresë e vakët dhe duhet të jetë e bazuar në dispozita ligjore ose në një akt ligjor siç është rasti i një vendimi gjyqësor (shih pressos Compania Naviera S.A. dhe të tjerët kundër Belgjikës, gjykimi i 20 nëntorit 1995, seria A, nr.332, faqe 23, § 38).

93. Në këto kushte të tilla, Gjykata vlerëson se, në kontekstin e pretendimeve të tyre për rikthimin e pronës, ankuesit nuk kishin asnjë “pronë” sipas kuptimit të fjalisë së parë të nenit 1 protokollit nr.1. Garancitë e kësaj dispozite nuk përputhen me rastin në fjalë. Më tej, Gjykata vlerëson se kjo pjesë e ankimit rrjedhimisht duhet të rrëzohet si e pambështetur *ratione materiae* me parashikimet e Konventës, në zbatim të nenit 35 § 3 dhe 4 të Konventës.

94. Ankuesit pretendonin se autoritetet lokale i kishin diskriminuar në lidhje me vendndodhjen e lakmueshme të pronës në fjalë.

95. Duke pasur në vëmendje përfundimin e arritur sa më sipër, se neni 1 i protokollit nr.1 nuk është i aplikueshëm, Gjykata vlerëson se neni 14 nuk mund të zbatohet në lidhje me këtë ankim (shih *mutatis mutandis*, Polacek dhe Polackova kundër Republikës Çeke (vendimi) GC, nr.38645/97, § 61-70, 10 korrik 2002; Beshiri dhe të tjerët kundër Shqipërisë nr.7352/03, §91, 22 gusht 2006).

96. Më tej, ajo vazhdon se ky pretendim duhet të rrëzohet në përputhje me nenin 35 § 3 dhe 4 të Konventës.

IV. ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

97. Neni 41 i Konventës citon se:

“Nëse Gjykata vëren se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve, dhe nëse ligji i brendshëm i Palës së Lartë Kontraktuese në fjalë lejon një riparim pjesor që të kryhet, Gjykata do të mundësojë që pala e dëmtuar të dalë me rezultate sa më të kënaqshme.”.

A. DËMTIMI

98. Ankuesit pretenduan shumën 2,742,774 euro në lidhje me dëmin financiar dhe 51,000 euro në lidhje me dëmin moral. Ata u bazuan në një raport vlerësimi të ekspertit, me qëllim përcaktimin e vlerës totale të pronave të pretenduara prej tyre, si dhe të fitimit të munguar.

99. Pala shqiptare i kontestoi pretendimet e ankuesve.

100. Gjykata vëren se detyrimi i shtetit për zbatimin e vendimit të datës 6 mars 2003 nuk has kundështim. Rrjedhimisht, ankuesit janë ende në kohë për të fituar të drejtat e tyre të pronësisë në lidhje me pjesën e truallit të përcaktuar. Gjykata tërheq vëmendjen se forma më e mirë e adresimit në respekt të nenit 6 është sigurimi i ankuesit sa më shpejt të jetë e mundur, se është vënë në pozita ku kërkesat e tij në lidhje me nenin 6 i janë hedhur poshtë (shih Piersack kundër Belgjikës, neni 50, vendimi i 26 tetorit 1984, seria A, nr.84, faqe 16, § 12, dhe *mutatis mutandis*, Gencel kundër Turqisë, nr.53431/99, § 27, 23 tetor 2003). E njëjta gjë paraqitet në rastin në fjalë, sidomos nga pikëpamja e shkeljeve të konstatuara dhe përfundimet e Gjykatës mbi vendimet e mëparshme me palë Shqipërinë (shih Qufaj Co sh.p.k. të cituar më lart, §54-59, dhe *mutatis mutandis*, Beshiri dhe të tjerët, të cituar më poshtë § 109).

101. Prandaj ajo vlerëson se pala shqiptare duhet të sigurojë, nëpërmjet mjeteve të përshtatshme dhe me shpejtësi, ekzekutimin e vendimit përfundimtar të gjykatës vendase (shih midis autoriteteve të tjera teteriny kundër Rusisë nr.11913/03 § 56, 30 qershor 2005, Apostol kundër Gjeorgjisë, nr.40765/02, § 72-73, ECHR 2006).

102. Duke marrë parasysh sa më sipër dhe të gjitha rrethanat relevante, në veçanti faktin se Gjykata nuk ka gjetur një shkelje të nenit 1 të protokollit nr.1, ajo nuk spikat ndonjë lidhje midis shkeljeve të gjetura (neni 61 në aspektin e moszbatimit të vendimit final dhe kohëzgjatjes së procedurave) dhe dëmit financiar të pretenduar. Për rrjedhojë Gjykata e refuzon këtë pretendim.

103. Gjykata gjithsesi vlerëson faktin se ankuesit duhet të jenë ndjerë të dhunuar dhe stresuar në lidhje me natyrën e shkeljes së neneve 6 § 1 dhe 13 të Konventës. Duke vendosur në baza të barabarta, i jep çdo aplikanti një dëmshpërblim prej 7,000 eurosh secilit në lidhje me dëmin moral.

C. Kosto dhe shpenzime

104. Ankuesit të cilët morën 850 euro si ndihmë ligjore nga Këshilli i Europës në lidhje me prezantimin e çështjes së tyre, kërkuan si shtesë 6,000 euro për kostot dhe shpenzimet e kryera përpara gjykatave vendase dhe përpara Gjykatës, nuk sollën një paraqitje të detajuar për të mbështetur pretendimin e tyre mbi kostot dhe shpenzimet.

105. Pala shqiptare e kundërshtoi pretendimin e tyre.

106. Gjykata vuri re se nuk kishte prova të mjaftueshme në dokumente ku të vërtetohej se shpenzimet e pretenduara ishin faktikisht reale. Për rrjedhojë, Gjykata, nuk do të japë asnjë dëmshpërblim në lidhje me këtë pretendim.

D. INTERESI I MUNGUAR

107. Gjykata e vlerëson si të përshtatshme që interesi i munguar duhet të bazohet në kursin monetar të Bankës së Europës Qendrore, së cilës i duhet t'i shtohen edhe tri për qind pikë.

PËR KËTË ARSYE, GJYKATA UNANIMISHT:

1. Deklaron ankimet sipas nenit 6 §1 (në lidhje me zbatimin e vendimit final, datë 6 mars 2003 dhe tejzgjatjen e procedurave) të marra veç dhe bashkë me nenin 13 të Konventës si të pranueshme dhe pjesën tjetër të aplikimit, si të papranueshme.

2. Vendos se ka pasur shkelje të nenit 6 §1 të Konventës, në lidhje me mosekzekutimin e vendimit final, datë 6 mars 2003.

3. Vendos se ka pasur shkelje të nenit 6 §1, përsa i përket tejzgjatjes së setit të tretë të procedurave.

4. Vendos se nuk është nevoja të shqyrtohet ankimi sipas nenit 13 të Konventës, në lidhje me nenin 6 §1, përsa i përket mosekzekutimit të vendimit final, datë 6 mars 2003.

5. Vendos se ka pasur shkelje të nenit 13 në lidhje me nenin 6 § 1 të Konventës, përsa i përket tejzgjatjes së setit të tretë të procedurave.

6. Vendos se:

a) Pala përgjegjëse duhet t'i paguajë çdo ankuesi, brenda tre muajve nga data kur vendimi bëhet final në përputhje me nenin 44 § 2 të Konventës, shumën prej 7,000 eurosh në lidhje me dëmin moral për shkeljet e konstatuara, të cilat do të konvertohen në monedhën vendase të shtetit përgjegjës sipas kursit të aplikuar në datën e vendosjes së saj, plus edhe ndonjë taksë të mundshme që mund të ngarkohet;

b) Pas mbarimit të afatit tremujor, në rast mospagese, do të paguhet një interes i thjeshtë mbi shumën e mësipërme në një masë të barabartë me kursin monetar të Bankës së Europës Qendrore, për periudhën e mbarimit të afatit plus tre për qind pikë.

7. Rrëzon unanimisht pjesën tjetër të pretendimit të ankuesve për një shpërblim të drejtë.

Është hartuar në gjuhën angleze dhe është njoftuar me shkrim, më datë 23 tetor

2007, sipas rregullit 77 §§ 2 dhe 3 të rregullores së Gjykatës.